

Základní škola Chomutov, Písečná 5144			
89. – Krizový plán školy			
Č.j.:	Spisový / skartační znak	63/5zscv/2018	A.1. A5
Vypracoval:	Mgr. Barbora Mikulka, školní metodik prevence		
Schválil:	Mgr. Miroslav Žalud, ředitel školy		
Pedagogická rada projednala dne	19.01.2023		
Nabývá platnosti ode dne:	19.01.2023		
Nabývá účinnosti ode dne:	19.01.2023		
<p style="color: red;">Nahrazuje dokument č.82-Krizový plán školy z roku 2019 31.10.2023 – doplněno o kapitolu: 14. Sebeпоškozování a 15. Sebevražedné chování 24.04.2024 – aktualizace - 1. záškoláctví (skryté záškoláctví), 11. syndrom CAN</p>			

I. Úvodní ustanovení

Krizový plán školy je sestaven na základě charakteristik a doporučených postupů při řešení rizikového chování - sociálně patologických jevů, které se mohou na základní škole objevit. Cílem krizového plánu je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případech podezření či výskytu sociálně patologických jevů mezi žáky. Krizový plán je přílohou č. 1 k „Školní řád ze dne 24.08.2022“. Základem pro jeho zpracování je Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č. j.: 21291/2010-28 a Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j.: MSMT-21149/2016. V rámci prevence rizikového chování žáků je třeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoli změnám v chování či prospěchu, které se u jednotlivce nebo skupiny na škole vyskytnou.

Vychází z těchto zákonů:

1. Zákon č. 359/1999 Sb., O sociální a právní ochraně dětí
2. Zákon č. 218/2003 Sb., O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
3. Zákon č. 200/1990 Sb., O přestupcích
4. Zákon č. 140/1967 Sb., Trestní zákon
5. Zákon č. 167/1998 Sb., O návykových látkách

Role školy v těchto situacích je pouze preventivní a poradenská, šetření provádí Policie ČR. S krizovým plánem školy je seznámen pedagogický sbor, rodiče i žáci školy. V rámci prevence sociálně patologických jevů je třeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoli změnám v chování či prospěchu, které se u jednotlivce nebo skupiny na škole vyskytnou.

Pokud se týká jednotlivce, promluvit si s ním v bezpečném a chráněném prostředí a pokusit se zjistit příčinu změny.

O zjištěných poznatcích informovat třídního učitele, příp. ředitele školy, metodika prevence, výchovného poradce.

Pokud se změna týká celého kolektivu, přenechat šetření na metodikovi prevence. Třídní učitel o zjištěném stavu informuje zákonné zástupce žáků a s ohledem na situaci buď individuálně, nebo prostřednictvím mimořádné rodičovské schůzky, zákonným zástupcům nabídne pomoc při řešení a doporučí poradenské zařízení. Rodiče žáků jsou pravidelně informováni o prospěchu a chování svých dětí a mají možnost kdykoliv žádat vysvětlení a objasnění hodnocení nebo postupů řešení. Mají možnost se kdykoliv obrátit na ředitele školy a žádat přešetření situace. Primární prevence rizikového chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje na předcházení rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

1. Záškoláctví (kryté záškoláctví)
2. Šikana
3. Agrese ve škole
4. Nekázeň
5. Adiktologie – závislostní chování
6. Rasismus, xenofobie
7. Rizikové sporty, doprava
8. Krádež a vandalismus
9. Sexuálně rizikové chování
10. Poruchy příjmu potravy
11. Syndrom CAN
12. Negativní působení sekt
13. Oblast podpory ohrožených rodin a jednotlivců

Krizový plán školy

Cílem krizového plánu je eliminovat či minimalizovat škody v případě, kdy dojde k projevům rizikového chování ve školním prostředí, a vytvořit ve škole bezpečné prostředí.

Krizový plán školy upravuje zásady jednotného postupu pracovníků školy při zjištění rizikového chování žáků. Jsou zde popsány postupy, kterými se pedagogičtí pracovníci řídí v případě nastalých situací. Krizový plán je součástí preventivního programu.

Krizovou situací rozumíme situaci, která může vyžadovat přerušování vyučování v dané třídě a oddělení jednoho či více žáků od zbytku žáků. Krizový plán je k dispozici na webových stránkách školy a ve sborovně školy.

Primární intervence

1. Cílem primární prevence je zajistit bezpečnost dítěte, které se nachází v krizové situaci, oddělit ho od ostatních dětí. Uvědomit co nejdříve osobu, která může vzniklou situaci řešit (vedení školy, výchovný poradce, metodik prevence).
2. Pokud není možné třídu opustit, je vhodné vyslat „spojku“ (spolehlivé dítě), které situaci oznámí v kanceláři školy.
3. Zajistit bezpečnost ostatních dětí.
4. Pokud dítě ihned přebírá zdravotník, pedagog se vrací do třídy.
5. Pokud je nutná přítomnost pedagoga u dítěte v krizové situaci, převezme dozor nad třídou jiný pedagog (zajistí vedení školy).

Preventivní tým školy:

Ředitel školy Mgr. Miroslav Žalud

Výchovná poradkyně: ~~Mgr. Barbora Mikulka~~ Ing. Mgr. Pavlína Lednová

Školní metodik prevence: ~~Mgr. Barbora Mikulka~~ Ing. Mgr. Pavlína Lednová

1. ZÁŠKOLÁCTVÍ

Způsob a dobu omlouvání stanoví školní řád a školský zákon.

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka.

Jedná se o přešůpek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku. Nezřídka je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince. Záškoláctví bývá často nepřiměřenou formou řešení konfliktních situací v rodině, ve škole či ve výchovných institucích, přičemž k němu mají sklon zejména děti, které se subjektivně cítí neúspěšné, nezařazené ve skupině nebo prožívají úzkost a strach v prostředí, ve kterém se pohybují. Jedním z hlavních úkolů pro učitele, rodiče, případně i pro školního metodika prevence je vyšetření příčin záškoláctví.

~~U problémových žáků lze omlouvání lékařem dohodnout ve spolupráci s odborem sociální péče. Pokud má učitel přesvědčivé důkazy o záškoláctví, nemusí uznat omluvenku rodičů nebo ji eviduje jako „skryté záškoláctví“ a v případě jeho opakování škola může informovat odbor sociální péče nebo Policii ČR. Všechny tyto skutečnosti vždy třídní učitel nejdříve projedná s rodiči, sepíše záznam a informuje výchovného poradce a metodika prevence.~~

Postup v případě neomluvené absence žáka:

- Neomluvená nepřítomnost do 10 hodin.

Neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel výchovného poradce. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti ověřuje její věrohodnost. Neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru. Zde projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené nepřítomnosti. Každá taková neomluvená nepřítomnost je projednávána na pedagogické radě školy a sankcionována dle školního řádu a rozhodnutí pedagogické rady.

- Při počtu neomluvených hodin nad 10 hodin svolá ředitel školy výchovnou komisi. Zákonní zástupci jsou pozváni na jednání výchovné komise doporučeným dopisem. O průběhu a závěrech se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší. Případná neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápisu zaznamená. V zájmu zjišťování příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění může ředitel požádat o spolupráci odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství, popř. orgány sociálně-právní ochrany dětí.
- Neomluvená nepřítomnost více než 25 hodin V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin, ředitel školy zašle bezodkladně oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu. V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku, pokud již byli zákonní zástupci postiženi propřestupek, je třeba postoupit v pořadí již druhé hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR, kde bude případ řešen jako trestní oznámení pro podezření spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže.

Postup při svévolném opuštění třídy, školy

1. Svévolné opuštění školy je posuzováno jako závažné porušení školního řádu.

2. O situaci jsou informováni zákonní zástupci, popř. je vyžádána pomoc Policie.

1) ZÁŠKOLÁCTVÍ (SKRYTÉ ZÁŠKOLÁCTVÍ)

Záškoláctvím se rozumí taková neomluvená nepřítomnost žáka ve škole, a to i opakovaná, která je způsobena zpravidla úmyslně žákem nebo osobami odpovědnými za jeho výchovu, která trvá obvykle po celý vyučovací den (případně po určitou část vyučování). Cílem je vyhnout se přítomnosti ve vyučování nebo pouze v některých vyučovacích hodinách.

Způsob a dobu omlouvání stanoví školní řád a školský zákon.

Nezřídkou je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince.

Záškoláctví nabývá řady podob, různé jsou také jeho důvody a je možné v něm dále rozlišovat:

- Záškoláctví pravé – žák do školy nedorazí, ačkoli rodiče si myslí, že do školy šel.
- Záškoláctví skryté – žák do školy nedorazí, a to s vědomím rodičů.
- Záškoláctví interní – žák do školy dorazí a během vyučování na určitý časový úsek (např. na některou hodinu) odejde.

Docházka jednotlivých žáků je školou sledována a evidována prostřednictvím učitelů, kteří o nedostacích informují třídního učitele. V případě, že třídní učitel zjistí u některého ze žáků potenciální problém, je na místě, aby inicioval kroky k preventivním opatřením. Třídní učitel by se rovněž měl zabývat důvody absence žáka.

V případě podezření na záškoláctví se třídní učitel nejprve obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka.

Způsob omlouvání nepřítomnosti:

- Nepřítomnost nezletilého žáka ve škole omlouvá jeho zákonný zástupce. Důvody žákovy nepřítomnosti ve škole je zákonný zástupce povinen doložit nejpozději do tří kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka.
- V případě podezření především v případě časté nepřítomnosti žáka nasvědčující zanedbávání povinné školní docházky bude škola vyžadovat potvrzení od lékaře.

Postup školy v případech záškoláctví:

- Rozsah neomluvené absence se hodnotí vždy za každé čtvrtletí školního roku.
- Je vhodné, aby se škola pokusila zjistit skutečnosti vedoucí k záškoláctví. Pokud to je v kompetenci školy, škola se pokusí problém vyřešit.
- Při neomluvené absenci do 10 hodin u žáka 1. stupně a do 12 hodin u žáka 2. stupně a střední školy za dané čtvrtletí školního roku škola kontaktuje zákonného zástupce a věc řeší s ním.
- Pokud má žák 1. stupně víc než 10 neomluvených hodin a žák 2. stupně a střední školy víc než 12 neomluvených hodin za dané období školního roku, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi.
- Pokud se škole nepodaří problém týkající se povinné školní docházky vyřešit vlastními silami a k cíli nevede ani svolání výchovné komise, škola v případě podezření ze spáchání přestupku může k příslušnému orgánu podat podnět k zahájení řízení o přestupku. Typicky jde o situaci, kdy neomluvená nepřítomnost žáka 1. stupně přesáhne 25 hodin a žáka 2. stupně a střední školy 30 hodin v daném čtvrtletí školního roku. Spolu s oznámením škola zašle i související dokumentaci.
- Na OSPOD škola hlásí jen závažnější případy. Jinak platí, že situaci vyhodnocuje přestupkový orgán, který sám se případně obrátí na OSPOD.
- Na PČR nebo státní zastupitelství se škola obrací pouze v nejzávažnějších případech.

- Zvýšené množství zameškaných vyučovacích hodin, ačkoli řádně omluvených, je nežádoucí a může být projevem skrytého záškoláctví. Je tedy třeba evidovat omluvenou absenci také ke konci každého čtvrtletí školního roku. V případě, že třídní učitel zpozoruje podezřelý nárůst omluvené absence (přes 50 % vyučovacích hodin) za čtvrtletí školního roku, je na místě, aby se podrobněji zabýval věrohodností důvodů nepřítomnosti. Třídní učitel nebo ředitel školy se obrátí na zákonného zástupce nezletilého žáka a požádá jej o vysvětlení, případně sdělí, že příště bude vyžadovat potvrzení od lékaře.
- Při každé absenci třídní učitel vyčká, zda zákonný zástupce žáka omluví a doloží důvody jeho nepřítomnosti ve vyučování do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti. Pokud tak zákonný zástupce žáka neučiní, třídní učitel jej prokazatelně upomíná v souladu se školním řádem. Není-li důvod nepřítomnosti doložen ani po upomínce, třídní učitel o tom učiní záznam. Třídní učitel poté přímo kontaktuje (např. telefonicky) zákonného zástupce a informuje jej o absenci žáka. V případě, že se zákonného zástupce podaří kontaktovat, mohou nastat tyto možnosti:
 - a) Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole ví a šlo pouze o opomenutí z jeho strany. V tom případě je nepřítomnost omluvena dodatečně a třídní učitel domluví se zákonným zástupcem taková opatření, aby se situace neopakovala.
 - b) Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole neví. Učitel probere situaci se zákonným zástupcem dítěte, dotáže se na možný důvod nepřítomnosti, motivuje jej k rozhovoru s dítětem a řešení situace domluvou, případně upozorní na výchovná opatření, stanovená školním řádem. V tomto případě absence obvykle není omluvena.
 - c) Zákonný zástupce o nepřítomnosti žáka ve škole ví, ale nepovažuje důvody za dostatečné k omluvení, tj. žáka omluvit nechce. Prostřednictvím rozhovoru učitel zjistí možný motiv, který dítě k tomuto jednání vedl. Učitel navrhne další postup ve věci (domluva, zajištění poradenství, doučování, služby), případně zmíní, zda a jaké důsledky pro žáka z dané situace vyplývají. Absence není omluvena.

Postup při svévolném opuštění třídy, školy:

- Svévolné opuštění školy je posuzováno jako závažné porušení školního řádu.
- O situaci jsou informováni zákonní zástupci, popř. je vyžádána pomoc PČR.

2) ŠIKANÁ

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nedovedou bránit.

Formy šikany:

- I. Verbální šikana: - slovní útoky v podobě nadávek - pomluvy - ponižování – vyhrožování
- II. Kyberšikana (útoky pomocí SMS, e-mailů, zveřejňování urážlivých materiálů na internetu apod.)
- III. Fyzická šikana: - fyzické útoky v podobě bití - ničení a poškozování věcí oběti - vydírání - krádeže - sexuální obtěžování až zneužívání. Nepřímou formou šikany je demonstrativní přehlížení žáka či skupiny žáků a jejich ignorování.
- IV. Kombinovaná šikana: - kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní chování a příkazy)

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- I. Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.
- II. Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávislným, nebo pohrdavým tónem.
- III. Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- IV. Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem.
- V. Skutečnost, že se jim podřizuje.
- VI. Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- VII. Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- VIII. Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- I. Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- II. Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- III. Při přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- IV. Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- V. Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- VI. Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- VII. Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- VIII. Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- IX. Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- X. Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- XI. Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit. Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:
- XII. Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- XIII. Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno i pozorovat strach.
- XIV. Ztráta chuti k jídlu.
- XV. Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- XVI. Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- XVII. Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.

- XVIII. Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad.
- XIX. Zmínky o možné sebevraždě (často zveřejněna na sociálních sítích)
- XX. Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- XXI. Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- XXII. Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- XXIII. Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma.
- XXIV. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)

Rozdíly mezi šikanováním a škádlením:

ŠKÁDLENÍ Definice: Škádlení patří k rovnocenným, kamarádským nebo partnerským vztahům. Chápáno je jako projev přátelství. Za škádlení se považuje žertování (popichování, zlobení) za účelem dobré nálady a není v něm vítěz ani poražený.

ŠIKANOVÁNÍ Definice: Šikanování patří do násilných a závislostních vztahů. Za šikanování se považuje, když jeden nebo více žáků úmyslně a opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že dítěti někdo, komu se nemůže ubránit, dělá, co je mu nepříjemné, co ho ponižuje nebo to prostě bolí.

Primární prevence šikany

- I. Učitelé vedou systematicky a důsledně žáky k osvojování zásad mezilidských vztahů, učí je respektovat identitu a individualitu jedince.
- II. Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.
- III. Všichni učitelé by měli vnímat vztahy mezi žáky, atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou součást své práce.
- IV. Svým chováním se podílí na prevenci šikanování ve třídách, monitorují sociální klima ve třídě, neprodleně reagují na nevhodné chování mezi dětmi.
- V. Školní metodik prevence spolupracuje s dalšími organizacemi a organizuje preventivní akce proti šikanování a rasové nesnášenlivosti.

Doporučený postup při zjištění šikany

Vyšetřování počáteční šikany:

- 1. Při podezření na šikanu je nutné rychlé předávání informací mezi vyučujícími (svědek + další kolega + třídní učitel)
- 2. Informace bude také ihned předána metodikovi prevence, který bude spolupracovat s vyučujícími a vytvoří rychlý následující postup (dle vyhodnocení závažnosti či dalších zjištěných skutečností informuje vedení školy)
- 3. Provést rozhovor s oběťmi.
- 4. Výsledky svědků. Můžeme provést i konfrontaci svědků, nikdy však konfrontaci oběti a agresorů případně svědků a agresorů.
- 5. Informovat zákonné zástupce. Hovořit s nimi v nepřítomnosti dítěte, zdůraznit zájem na bezpečí dítěte, upozornit na to, že se o rozhovoru nesmí dozvědět; prověřit signály naznačující možnou šikanu (nechuť do školy, změny v náladách, vyhýbání se tělesné výchově). Dohodnout se na společném postupu.
- 8. Zajistit ochranu obětem.
- 9. Provést rozhovor s agresory případně jejich konfrontaci.
- 10. O výsledcích vyšetřování informovat třídního učitele a vedení školy.
- 11. Pořídit o události stručný zápis.
- 12. Třídní učitel navrhne výchovné opatření.

Vyšetřování pokročilé šikany

1. Zajistit ochranu obětem.
2. Žáka dopravit mimo dosah agrese.
3. V zájmu zabránění pokračování agrese přivolat další pracovníky.
4. Odvést oběti do bezpečí.
5. Zajistit, aby se agresori nedomlouvali.
6. Informovat školního metodika prevence, třídního učitele a vedení školy.
7. Informovat zákonné zástupce.
8. Spolupracovat v dané věci s dalšími orgány, zejména OSPOD, PPP, Policie ČR.
9. Pořídít o události stručný zápis.
10. Třídní učitel navrhne výchovné opatření.

Výchovná opatření a další opatření po vyšetření šikany

1. Svolání „komise“ (vedení školy, výchovný poradce, metodik prevence, třídní učitel, případně další učitelé) – ta situaci posoudí, navrhne postup vůči oběti, agresorovi i třídě
2. Pozvat k jednání rodiče agresorů – seznámit se situací, sdělit navrhovaná opatření, požádat o spolupráci
3. Pozvat rodiče obětí – sdělit výsledky šetření, domluvit se na opatřeních, navrhnout řešení (terapie, organizační opatření,...)
4. Pracovat s agresorem, případně zprostředkování péče např. v ppp, svp, dyáda, u jiných odborníků – klinického psychologa, psychiatra, psychoterapeuta
5. Pracovat s kolektivem třídy
6. Na třídní schůzce informovat o postizích a dalších formách ošetření třídy – zvýšený dozor, další práce s třídou – programy ppp, svp, práce s pravidly třídy, monitoring třídy
7. Seznámit s výsledky učitelů, zapojení ostatních učitelů do dalších forem ošetření třídy (zvýšený dohled, monitoring třídy, nadstandartní úkoly, různě vyplněné přestávky,...).

KYBERŠIKANA

Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Zejména se jedná o útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých a nepravdivých materiálů na internetové stránky. Podobně jako u šikany se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.

Doporučený postup při zjištění kyberšikany:

1. Zajistit ochranu oběti.
2. Informovat školního metodika prevence či výchovného poradce.
3. Informovat vedení školy.
4. Zajistit důkazy s podporou IT kolegy.
5. Vyšetřit všechny souvislosti.
6. Provést zápis.
7. Informovat zákonné zástupce.
8. Spolupracovat s Policií ČR, IT expertem, OSPOD
9. Vyvodit sankce

3) AGRESE VE ŠKOLE

Verbální agrese jsou velmi častým jevem. Je především nutné jednoznačně a jasně deklarovat nesouhlas a takové chování odmítnout. Děti budou mluvit tak hrubě, jak jim to okolí dovolí a je nutné, aby si byly vědomy toho, že se jedná o nepřijatelné chování a měly tedy potřebu vulgární mluvu na veřejnosti skrývat. Řeč je natolik spjata s myšlením, že velkorysá společenská tolerance užívání nejhrubších výrazů s sebou nutně nese i hrubé chování.

Primární prevence agrese:

- Podporou tolerance, vědomím sounáležitosti a spoluprací mezi žáky.
- Posilováním dobrých vztahů ve třídě i ve škole, podporou zdravého klima ve třídách, ve škole.

Doporučený postup při verbální agresi:

- Stanovit ve třídě obecná pravidla soužití, jako vyjádření morálních hodnot. Tato pravidla tvořit společně se žáky a jasně v nich deklarovat požadavek slušného mluvení a chování.
- Mladší děti trpělivě opravovat a dávat jasně najevo, že veřejné užívání hrubých výrazů není ve škole přípustné a společensky je to nevhodné. Pokud žákovo chování a jednání ohrožuje bezpečnost a zdraví jeho, ostatních žáků, vyučujících, zaměstnanců školy jiných osob, je škola povinná uvědomit zákonného zástupce případně doporučit odbornou péči. Dle konkrétních okolností je třeba přivolat i OSPOD či orgán Policie ČR apod.

POSTUP PŘI AGRESIVNÍM CHOVÁNÍ ŽÁKA VŮČI UČITELI

1. S žákem se nehádat.
2. Snížit hlas a udržovat ho v klidné rovině.
3. Jednat s cílem uklidnit žáka; používat věty typu: „Nechme celou věc na zítra. Možná jsme se jenom špatně pochopili.“ - Uvědomit si, že vulgární obraty žáka mohou být pouze známkou toho, že se v jeho rodině takto běžně mluví. - Někdy pomůže humor: „Zase tě to chytlo, Pepo?! - Použít dlouhý pohled beze slov.
4. Snažit se zajistit si podporu třídy, ovšem ne za cenu zesměšňování agresora; v každém případě nedopustit, aby se třída přidala na stranu agresora.
5. Jednat s vědomím, že útěk z hodiny je vždy prohra učitele.

4) NEKÁZEŇ

Nekázeň je opakem neboli protikladem kázně. Je ovšem nutné si uvědomit, co je vlastně kázeň a mít tento fakt přesně stanoven. Nekázeň je tedy porušení kázně, což v realitě znamená nedodržení určitého pravidla či normy. Jejich nedodržení se zpravidla odehrává s určitým sociálním jednáním. Toto sociální jednání pak nazýváme kázeňský přestupek. Kázeňský přestupek je tak porušení určitých norem, pravidel či očekávaných sociálních rolí jedince. Podmínky stanové školním řádem.

Žák je povinen:

- Docházet do školy a vzdělávat se,
- Dodržovat školní řád, předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byl seznámen,
- Plnit pokyny pedagogických pracovníků školy v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem.

Žák se ve škole chová v souladu s obecnými pravidly společenského chování k dospělým i jiným žákům, řídí se pokyny a doporučeními pedagogických i provozních pracovníků, dodržuje školní řád a řády odborných učeben. Chová se tak, aby neohrozil zdraví svoje, ani jiných osob. Udržení kázně je zpravidla kompetencí třídního učitele, či jiného vyučujícího, který se s nekázní setkal. Míra a úroveň nekázně je různorodá a je potřeba k ní přistupovat s ohledem na žáka, okolnosti, situace, závažnost, opakovanost. Zpravidla stačí postihy v rámci školy dle Školního řádu.

Doporučené rady při zjištění nekázně ve škole:

Kázeňským opatřením může být napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele a důtka ředitele školy či snížený stupeň hodnocení chování žáka. Na problémové chování žáka (kromě kázeňského a organizačního opatření) lze reagovat vhodnou pedagogicko-psychologickou pomocí ze strany školy doprovázenou spoluprací se zákonnými zástupci žáka, výchovným poradcem, psychologem, metodikem prevence, ale i s dalšími orgány a institucemi – PPP, SPC, OSPOD, SVP, dětský lékař, Policie ČR.

Doporučený postup při zjištění nekázně ve škole:

Postup v případě opakovaného problémového chování (opakované porušování školního řádu)

- I. Pohovor se žákem – mezi pedagogickým pracovníkem, žákem, výchovným poradcem s cílem spolupráce na bázi domluvy.
- II. Jednání s žákem a zákonným zástupcem - problémové chování je řešeno v rámci školy mezi pedagogickým pracovníkem, žákem, jeho zákonným zástupcem, výchovným poradcem. Cílem je dohoda na společném postupu při řešení nekázně (motivovanost a kompetence zákonných zástupců žáka, zvýšení kontroly a tlaku na změnu).
- III. Jednání výchovné komise - tvoří ji ředitel školy, výchovný poradce, metodik prevence, třídní učitel, žák a jeho zákonný zástupce. Tato komise je obvykle posledním pokusem školy řešit potíže s žáky, než se obrátí na další orgány, jako jsou odbor sociálně právní ochrany dětí, Policie ČR apod. Z jednání se pořizuje zápis, který všichni přítomní podepisují. Tento zápis slouží jako podklad pro další orgány, které škola informuje o svém postupu.
- IV. Postoupení případu další straně – po aktuálním využití dostupných způsobů řešení problémového chování žáka a možnosti podpory zákonných zástupců je případ předán do kompetence další straně – OSPOD, PPP, SVP apod.

5) ADIKTOLOGIE – ZÁVISLOSTNÍ CHOVÁNÍ

Do této oblasti spadá široké spektrum chování, které vykazuje znaky závislosti – zejména pak distribuce a užívání alkoholu, tabákových výrobků a jiných návykových látek, gambling atp. Primární prevence stanovená školním řádem. Všem osobám je v prostorách školy zakázáno užívat návykové látky, ve škole s nimi manipulovat. Toneplatí pro případy, kdy osoba užívá návykové látky v rámci léčebného procesu, který jí byl stanoven zdravotnickým zařízením. Požívání omamných a psychotropních látek (dále jen „OPL“) osobami mladšími 18 let je v České republice považováno za nebezpečné chování. Každý, kdo se ho dopouští, má nárok na pomoc orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

- I. Vytvořit podmínky pro předcházení výskytu případů užívání návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně všech školních akcí i mimoškolní činnosti.
- II. Zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně veškerých školních akcí.
- III. Školním řádem školy a vnitřním řádem školského zařízení (dále jen „školní řád“) jasně vymezit zákaz užívání návykových látek ve škole, jejich nošení do školy.
- IV. Poskytovat žákům a zákonným zástupcům nezbytné informace nutné k zajištění jejich ochrany před tímto jevem.
- V. Poskytovat žákům věcné a pravdivé informace o návykových látkách formou, která je přiměřená jejich rozumovému a osobnostnímu vývoji.
- VI. Působit na žáky v oblasti primární prevence užívání návykových látek.
- VII. Do veškerých poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví zakotvit informace o nebezpečnosti užívání návykových látek a zákazu jejich užívání při všech činnostech souvisejících se školními aktivitami.
- VIII. Poskytovat žákům, kteří mají s užíváním návykových látek problémy, jakož i jejich zákonným zástupcům, informace o pomáhajících institucích a možnostech řešení situace.
- IX. Při řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek nebo distribucí OPL je třeba spolupracovat s dalšími zainteresovanými institucemi – Policie ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí, školská poradenská zařízení apod.
- X. V případech, které stanoví zákon, plnit ohlašovací povinnost směrem k orgánům činným v trestním řízení, orgánům sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností a zákonným zástupcům žáka.

Doporučené postupy školy při výskytu podezřelé látky stanovené školním řádem

- I. V případě, kdy se škola o takovém chování dozví, bude tuto skutečnost hlásit zákonnému zástupci žáka.
- II. Škola je povinna oznámit orgánu sociálně-právní ochrany dětí obecního úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že žák požívá návykové látky
- III. Distribuce dle § 187 trestního zákona a šíření OPL dle § 188 trestního zákona je v ČR zakázána a takové jednání je trestným činem nebo proviněním. Škola je povinna v takovém případě takový trestný čin přezkazat a učiní tak v každém případě včasným oznámením věci policejnímu orgánu.
- IV. V případě výskytu látky, u níž je podezření, že se jedná o omamnou a psychotropní látku v prostorách školy, nebo v případě přechovávání takové látky žákem bude škola postupovat stejně jako v bodu 3.

Alkohol

Stanoviska vyplývající ze školního řádu: Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Školním řádem škola stanoví zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování i na všech akcích školou pořádaných. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

Doporučené postupy při výskytu alkoholu stanové školním řádem:

Konzumace alkoholu ve škole:

- I. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy, nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- II. Alkohol je třeba žákovi odebrat v přítomnosti svědka a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- III. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- IV. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy:

- V. události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- VI. V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby převzal odpovědnost za žáka, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- VII. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
- VIII. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
- IX. Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- X. V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- XI. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
- XII. V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo zletilého žáka či studenta s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. O události sepiše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
- XIII. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

1) V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

- a) Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
- b) nálezu ihned uvědomí vedení školy.
- c) Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- d) Zpracují stručný záznam o události.

2) V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:

- a) Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b) nálezu ihned uvědomí vedení školy.
- c) nálezu sepiší stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezu a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej

odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo její zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.

- d) nálezu vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nálezu u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.
- e) V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

Omamné a psychotropní látky:

Stanoviska vyplývající ze školního řádu:

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

- I. Tímto školním řádem škola stanovuje zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanovuje zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanovuje rovněž tyto sankce za porušení zákazu: napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy. Porušení zákazu bude vždy projednáváno na pedagogické radě za účelem hodnocení klasifikace chování žáka.
- II. Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 19 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

Doporučené postupy při výskytu OPL stanovené školním řádem:

Konzumace OPL ve škole:

- I. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- II. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit jí, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- III. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- IV. V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- V. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
- VI. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- VII. V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- VIII. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- IX. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy).
- X. Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- XI. V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace

- o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- XII. Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.
 - XIII. Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
 - XIV. události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
 - XV. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole:

- I. Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
- II. Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
- III. Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
- IV. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálněprávní ochrany obce s rozšířenou působností.
- V. Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález OPL ve škole:

1) V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- a) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c) Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález. Obálku přelepí, opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
- d) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

2) V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- a) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c) O nález sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
- d) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
- e) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

3) V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

- a) Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.

- b) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
- c) Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Kouření

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit. Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená. Prostor školy je označen viditelným textem doplněným grafickou značkou zákazu kouření. Takto jsou označeny vnitřní i vnější prostory. Kouření v prostorách školy je zakázáno pod sankcemi uvedenými ve vyhlášce o základním vzdělávání.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

- I. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- II. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- III. Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepiše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.
- IV. V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
- V. V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- VI. Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce tímto stanovené školním řádem - postupuje se podle vyhlášky pro příslušný stupeň vzdělávání

6) RASISMUS, XENOFOBIE

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu příslušníky těchto skupin nepřiměřeně nebo negativně hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují. Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Primární prevence rasismu a xenofobie:

Žákům je třeba zprostředkovávat demokratické hodnoty a principy lidských práv a tolerance. Také s nimi hovoříme o extremismu a o negativních spojených s minulostí a současností extremismu, rasismu, xenofobie a antisemitismu a možnostech sankcí za projevy extremismu a souvisejících jevů.

Doporučené postupy v případě zjištění rasismu či xenofobie:

- I. Je třeba zjistit hloubku extremistického přesvědčení u jednotlivců, případně vazby na extremistickou skupinu mimo školu. Zároveň je třeba zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
- II. Je třeba okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky.
- III. V případě zjištění hlouběji zakotvených postojů (opakované verbální či vizuální projevy s možným extremistickým podtextem, účast žáka v extremistické partě, užití násilí s extremistickým podtextem) informujeme rodiče a nabídneme jim spolupráci.
- IV. V případě závažných projevů (především násilných) informujeme Policii České republiky (podezření na promyšlenou a extremisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost a na takto motivované vážnější formy násilí).
- V. Ve výuce se zaměříme na výuku této problematiky, pozveme experty k diskusi se žáky. Vzhledem k závažnosti tohoto tématu TU neprodleně zajistí bezpečnost případné oběti, dále oznámí skutečnost zák. zástupcům agresora i oběti a postupuje dle preventivního plánu proti šikaně, popř. informuje PČR dle závažnosti situace a případnému ohrožení bezpečí oběti. Přestupek je hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz školní řád). Pokud se jedná o propagaci bez konkrétní oběti, je potřeba informovat rodiče žáků, se žáky provést okamžitou intervenci na dané téma, pokud je situace mimo kontrolu, přizvat odpovědné a odborné instituce na pomoc s intervencí.

7) RIZIKOVÉ SPORTY, DOPRAVA

Toto rizikové chování lze definovat jako záměrné vystavování sebe nebo druhých nepřiměřeně vysokému riziku újmy na zdraví nebo dokonce přímému ohrožení života v rámci sportovní činnosti nebo v dopravě. Patří sem např. tajné závody aut přímo za plného provozu, záměrné ježdění pod vlivem psychoaktivních látek, nekvalitně připravené raftové sjezdy divokých řek bez potřebného vybavení a zkušeností, snowboarding v lavinových polích nebo extrémní sjezdy horských kol v nebezpečném terénu bez ochranných pomůcek.

Primární prevence rizikových sportů či v dopravě:

- a) dopravní besedy v prostředí školní třídy – může vést dopravní policista, dopravní psycholog, vyškolený pedagog,
- b) použití multimediálních pomůcek – ilustrace prostřednictvím audiozáznamu, PC her, přehrávání scének, různých ilustrovaných materiálů (např. pro výuku dopravního značení – více informací v odkazech na literaturu),
- c) praktický nácvik na dopravním hřišti,
- d) exkurze (pracoviště dopravní policie, dopravní podnik aj.)

Doporučený postup při zjištění rizikového sportu/dopravy :

Problematice se věnuje ve velké míře 1. stupeň a dopravní výchova, při zachycení signálu, že se žák (žáci) věnuje extrémně nebezpečnému sportu, okamžitě informovat rodiče, intervence na téma bezpečnost a ochrana zdraví, odpovědnost za svůj život a zdraví. Vyučující, který daný fakt zjistí, informuje:

- a. třídního učitele,
- b. metodika prevence, výchovného poradce,
- c. vedení školy,
- d. zákonného zástupce,
- e. v odůvodněných případech je dále možné kontaktovat OSPOD či Policii České republiky.

Doporučený postup v případě drobného úrazu:

Školní úraz je úraz, který se stal žákovi při vyučování ve škole, při výletech, exkurzích a akcích organizovaných školou. Školním úrazem není úraz, který se stal např. na cestě do školy a zpět.

1. Zjistit poranění, ošetřit zranění.
2. Úraz ošetří pedagog přítomný na výuce (dozoru, je-li přestávka).
3. Ošetřující pedagog nahlásí úraz třídnímu učiteli žáka a zapíše úraz do Knihy úrazů
4. Pedagog dle závažnosti úrazu informuje zákonné zástupce žáka, případně je vyzve k vyžvednutí žáka, je-li třeba následné lékařské vyšetření/ošetření.

Doporučený postup v případě vážného úrazu:

1. První pomoc při úrazu poskytne pedagog přítomný na výuce (dozoru, je-li přestávka), zavolá (je-li to nutné) záchrannou službu- 155.
2. Nahlásí úraz třídnímu učitel, řediteli školy, metodikovi prevence a výchovnému poradci a zapíše úraz do Knihy úrazů
3. Škola (třídní učitel) telefonicky informuje zákonné zástupce žáka.
4. Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s úrazem byl spáchán trestný čin nebo přestupek, nebo jedná-li se o smrtelný úraz, podá ředitel školy hlášení místně příslušnému útvaru Policie ČR.
5. Třídní učitel žáky seznámí s událostí, provede opětovné poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví, předcházení úrazům (zapíše do ŽK a TK).

8) SEXUÁLNĚ RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ

Sexuální rizikové chování souborem projevů chování, které doprovázejí sexuální aktivity a současně vykazují pro jedince rizika v různých oblastech (zdravotní, sociální atd.). Lze sem zařadit např. nechráněný pohlavní styk při náhodné známosti, výrazně promiskuitní chování, rizikové sexuální praktiky, kombinace užívání návykových látek a rizikového sexu, sexuální zneužívání ve všech jeho formách, zveřejňování intimních fotografií na internetu či jejich zasílání mobilním telefonem apod.

Nepodceňujeme v oblasti prevence významnou úlohu sexuální výchovy. Je nutné motivovat žáky k vytvoření zdravých postojů v této oblasti. Je žádoucí, aby si žáci osvojili odpovědné chování, rozhodování a komunikaci v situacích souvisejících se sexuálním zdravím. Nebezpečí hrozí z hlediska celospolečenského v souvislosti s využíváním internetu, s komercializací sexu, sexuálním zneužíváním, zvyšuje se počet výskytu pohlavně přenosných chorob, narůstá počet HIV pozitivních, rozmáhá se homofobie. K sexuální výchově přistupujeme systematicky, jelikož se jedná o dlouhodobé, záměrné, cílevědomé působení na žáka.

Primární prevence sexuálního chování:

- I. preventivní programy přizpůsobit věku a vzdělání cílové skupiny
- II. předávat informace o způsobech ochrany před nemocemi
- III. informovat o tom, co je sexuální zneužívání a rizikové sexuální chování
- IV. upozorňovat na práva dítěte a důstojnost člověka
- V. podporovat tvorbu zdravých postojů k vlastnímu tělu, vztahům a sexuálnímu chování
- VI. minimalizovat projevy nesnášenlivosti, předsudky apod. v oblasti vztahů, sexu a sexuální orientace
- VII. zabezpečit lepší spolupráci školy a rodiny
- VIII. propojit zdravotní, sociální a výchovné intervence
- IX. Doporučené rady při zjištění sexuálněrizikového chování.

Existují tři základní ukazatele, kdy lze sexuální chování pokládat za škodlivé a kdy by měl učitel zasáhnout:

- I. pokud ho dítě neprovádí v soukromí
- II. pokud vznikne podezření, že při něm nějak zraňuje sebe nebo někoho dalšího
- III. pokud se ze sexuálního chování stane nutkové chování (to znamená, že tomuto chování dítě věnuje tolik prostoru, že zanedbává svoje běžné povinnosti, hygienu, přátele, učení a podobně).

Doporučené postupy při řešení sexuálně rizikového chování:

Situaci řeší v tomto pořadí:

1. třídní učitel
2. školní metodik prevence, výchovný poradce
3. vedení školy
4. zákonní zástupci žáka, žáci
5. OSPOD
6. další odborník (psycholog, sexuolog, psychoterapeut).

V případě, že se jedná o patologii rodiny, je vhodné doporučit psychoterapeutickou pomoc. Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. Zjištěné násilí páchané na dítěti (i sexuální) je povinen ohlásit Orgánům sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) nebo na Policii ČR.

9) PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY

Nemocem, které řadíme mezi poruchy příjmu potravy, se odborně říká mentální anorexie, bulimie a záchvatové přejídání. Tyto poruchy se nejčastěji objevují u dívek v adolescentním věku, mohou jimi trpět i chlapci. Bulimie a mentální anorexie se mohou vyskytovat každá zvlášť nebo i obě zároveň. Cestak uzdravení není jednoduchá, málokterá dívka (chlapec) se dokáže z bludného kruhu dostat bez pomoci odborníků.

Příznaky:

- I. rychlé zhubnutí
- II. BMI index je 17,5 a méně
- III. zvracení s jakoukoliv argumentací
- IV. vnímá sebe sama jako příliš tlustou/tlustého
- V. nespavost, nesoustředěnost
- VI. při vzniku onemocnění před pubertou je tato opožděna či zastavena
- VII. kožní problémy a zhoršená kvalita vlasů

Doporučené rady při podezření nebo zjištění onemocnění:

- I. informovat třídního učitele, výchovného poradce, metodika prevence a následně třídní učitel informuje rodiče
- II. rodiče informujeme vždy, když dítě výrazně zhubne, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků)
- III. pokud rodiče odmítají řešit situaci, je nutné se spojit s pediatrem, popř. OSPOD (možnosti a limity pedagoga)
- IV. doporučit nebo zprostředkovat kontakt s lékařem nebo psychologem.

10) KRÁDEŽE A VANDALISMUS

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku, jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Primární prevence krádeží stanová školním řádem: Krádeže jsou protiprávním jednáním, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil.

Nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Škola doporučuje zákonným zástupcům, aby žáci nenosili do budovy cenné věci, případně je mohou odkládat na místa k tomu určená. Pokud takové místo žáci nemají stanoveno, platí pro ně zákaz odkládání těchto věcí. Pedagogové vedou žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Doporučený postup při nahlášené krádeži žákem:

1. O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.
2. Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na policii ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.
3. V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Prevence vandalismu stanová školním řádem: Každý žák je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti. V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání vyhnout.

Doporučený postup při zjištění vandalismu:

1. Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
2. V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
3. V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

11) — SYNDROM CAN

Jedná se o jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná. Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče a další členové rodiny.

Změny v chování dítěte:

- celková stísněnost a nezáměr o dění kolem,
- zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými,
- úzkost a vyděšené reakce v přítomnosti konkrétních dospělých osob
- zvýšená citová dráždivost a agresivní projevy na sebemenší podněty,
- váhání s odchodem domů po vyučování,
- sebepoškozování,
- útěky z domova
- opakovaná zranění včetně zlomenin,
- modřiny a otoky
- otisky různých předmětů a rukou na těle,
- trvalý hlad, podvýživa
- vyčerpanost

Pokud se objeví jakýkoli signál, že by dítě mohlo být týráno či zneužíváno, pokusit se zajistit výpovědi případných svědků, pokud žádní nejsou nebo jsou nevěrohodní, okamžitě kontaktovat příslušné orgány — OSPOD. Není nutný předchozí kontakt s rodiči, vždy je na prvním místě ochrana bezpečí dítěte. Je nezbytné postupovat velmi opatrně a citlivě s ohledem na závažnost podezření.

FYZICKÉ TÝRÁNÍ

Za fyzické (tělesné) týrání považujeme vědomé tělesné ublížení dítěti anebo nezabránění ublížení či utrpení dítěte, včetně úmyslného otrávení nebo udušení dítěte — pokud je jasné či existuje důvodné podezření, že zranění bylo způsobeno anebo mu vědomě nebylo zabráněno. Tělesné týrání se rozlišuje podle své povahy na aktivní a pasivní.

Příznaky a změny chování při fyzickém týrání:

- Poranění nebo popáleniny na kůži dítěte nevysvětlitelného původu, zvláště vyskytují-li se opakovaně.
- Nepravděpodobná zdůvodnění těchto poraněných dítětem, či o ně pečující dospělou osobou.
- Nechuť dítěte o těchto poraněních hovořit.
- Lysiny, pohmožděniny.
- Neochota dítěte odhalovat tělo (v teplých dnech), strach ze svlékání (před hodinou TV).
- Škrábance, vyražený nebo ulomený zub, natržený ušní boltec, opakované zlomeniny, poranění měkkých částí dutiny ústní.
- Strach z rodičů, neochota a rozladěnost před návratem domů.
- Sklon k sebevraždě.
- Agresivita vůči ostatním.
- Útěky z domova, záškoláctví.
- Zhoršení (náhlé) prospěchu.
- Náhlá ztráta kamarádů (sociální izolace).
- Obtíže v sociální komunikaci, vyhubavé chování.
- Snížené sebehodnocení dítěte.

SEXUÁLNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ DĚTÍ

Za sexuální zneužívání dětí je považováno jakékoli nepatřičné vystavení dítěte sexuálnímu kontaktu, činnosti či chování. Zahrnuje jakékoli sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče, anebo kýmkoli, kdo se s dítětem dostal do nějakého kontaktu. Pohlavní zneužívání se dělí na dotykové a bez dotykové.

Příznaky sexuálního zneužívání dětí:

- Poranění pohlavních orgánů.
- Záněty pohlavních orgánů.
- Předčasné zahájení sexuálního života.
- Bolesti břicha.
- Noční pomočování.
- Poruchy příjmu potravy.
- Lítostivost, plačtivost.
- Smutek, apatie, deprese.
- Vztek, hněv, agrese.
- Po vyučování nespěchá domů.

Primární prevence zneužívání dětí:

Primární nespecifická prevence spočívá v posilování sebevědomí dítěte, schopnosti říci „ne“, podpoře funkčních sociálních vztahů aj. V rámci prevence by se škola měla zaměřit zejména na rozvoj schopnosti řešit konfliktní situace nenásilným a bezpečným způsobem. Děti by měly mít informace o nebezpečných situacích, kdo jim a jak může pomoci v případě ohrožení.

Primární prevence specifická spočívá zejména v seznámení dětí s jejich právy a povinnostmi a to adekvátně jejich věku. Děti by měly být seznámeny zejména s tím, že:

- domácí násilí má různé formy
- násilné chování v rodině není omluvitelné
- za násilí může ten, kde jej koná, protože si sám volí, jak se bude chovat
- každý má právo rozhodovat o sobě samém
- na koho se v rámci školy mohou obrátit se svými starostmi (školní psycholog, výchovný poradce, metodik prevence, třídní učitel, ten, komu dítě důvěřuje)
- jak říci NE
- jak vypadají zdravé a nezdravé vztahy
- proč si někdo nechá násilí líbit a nedokáže říci „Stop“
- jak zvládat vztek

Doporučené postupy při zjištění zneužívání dětí:

- I. Při podezření, nebo když se dítě svěří pedagogovi a bude žádat pomoc, by měl učitel následné kroky diskutovat s výchovným poradcem metodikem prevence, psychologem a ředitelem školy. Vyšetření je vhodné přenechat odborníkům, kteří zjistí, zda se jedná o důvodné podezření.
- II. Učitel by neměl nutit dítě mluvit o detailech, ale spíše mu naslouchat a zprostředkovat možnosti řešení situace. Pokud se dítě učiteli svěří nebo učiteli něco naznačí, učitel by měl dítěti naslouchat, snažit se mu porozumět, věřit mu. Po uskutečnění rozhovoru by si měl vše zapsat.
- III. V procesu ochrany dítěte z pohledu pedagoga by také neměl chybět rozhovor s rodiči dítěte. Účelem tohoto rozhovoru není pouze informovat rodiče o problému, ale i o doplnění dosavadních informací a potvrzení podezření, že je dítěti v rodině ubližováno.
- IV. V kontaktu s rodiči by měl učitel postupovat maximálně opatrně, nevyslovovat žádné dohady ani obvinění. Rodičům pouze sdělí důvod obav o dítě, ale měl by se při tom vyhnout odkazům na sdělení samotného dítěte.
- V. V případě, že je podezření pravdivé a dítě je v rodině skutečně ohroženo, je pravděpodobné, že budou rodiče reagovat agresivně a zaujmou obrannou pozici ještě dříve, než je podezření zcela vysloveno.
- VI. Pokud má pedagog podezření, že se násilí netýká jen dítěte, ale i jednoho z rodičů, je vhodné s ním hovořit také o samotě, bez potenciálního pachatele domácího násilí.
- VII. V případě, že se dítě stalo obětí zneužívání mimo rodinu, budou rodiče pravděpodobně reagovat odlišně. Budou spolupracovat a uvítají jakékoli aktivity zaměřené na prokázání zneužívání, ubližování a ochranu dítěte. Zjištění, že bylo jejich dítě fyzicky týráno, sexuálně

zneužito je pro rodiče obrovský šok. Mohou prožívat návaly hněvu a agresivity spolu s pocity viny a selhání. V této situaci je vhodné jim doporučit návštěvu psychologa, jehož terapeutická první pomoc a péče je pro ně stejně důležitá, jako pro jejich dítě.

Primární prevence syndromu CAN:

V případě zjištění syndromu CAN učitel nepostupuje sám, dle závažnosti informuje pediatra, OSPOD, místní oddělení Policie České republiky, či další odborníky. Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení. Pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost na OSPOD. V rámci všeobecné prevence je třeba zařadit tuto problematiku do výuky. Je třeba žáky informovat o

- a. — dětských právech
- b. — hranicích, které by neměl ani rodič překročit,
- c. — co dělat, pokud se dítě setká s prvními projevy týrání, zneužívání či zanedbávání,
- d. — tzv. tabu zónách na těle dítěte,
- e. — na koho se obrátit.

Doporučené postupy při zjištění syndromu CAN:

1. — Důležitá je všímavost pedagoga, zda dítě nese nějaké stopy týrání. Jde o změny chování žáka či o fyzické známky vypovídající o násilném zacházení s dítětem.
2. — Pedagog by se měl vždy pokusit navázat s žákem osobní kontakt. Rozhovor s dítětem nemusí vést pouze třídní učitel, ale i jakýkoliv jiný zaměstnanec školy, kterému žák důvěřuje. Vystoupení týraného dítěte z anonymity je to nejtěžší, co po něm můžeme chtít!
3. — Další informace je možné získat od spolužáků či sourozenců.
4. — Ve většině případů je vhodné oslovit rodiče, kteří by měli okomentovat to, jak si vysvětlují problémy, které učitel u dítěte vyzoroval. Můžeme tak i zjistit, že skutečnou příčinou žákova neobvyklého chování je něco jiného než domácí týrání.
5. — Pokud dítě samo přizná, že je týráno, nebo si tuto informaci učitel jinak potvrdí, je vhodné kontaktovat odborníky a kontaktovat OSPOD, případně místní oddělení Policie České republiky.

11) SYNDROM CAN

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN - Child Abuse and Neglect). Jde o jakoukoliv formu týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, která je pro naši společnost nepřijatelná.

Formy:

- fyzické,
- psychické,
- ekonomické a
- sociální násilí,
- zanedbávání,
- sexuální zneužívání,
- latentní násilí
- digitální násilí (kybernásilí).
- Dítě může být současně ohroženo více formami násilí.

Fyzické znaky špatného zacházení

- Poranění na kůži (modřiny, šrámy, řezné rány, škrábance, popáleniny, otoky, lysiny),
- Zranění neodpovídající poskytnutému vysvětlení jejich vzniku.
- Nošení oblečení neodpovídajícího povětrnostním podmínkám za možným účelem zakrytí zranění.
- Poranění v oblasti intimních partií projevující se např. problémy se sezením na židli nebo při pohybových aktivitách.
- Časté bolesti břicha a nevolnost. Časté bolesti hlavy.
- Náhlá změna váhy.
- Těhotenství dívek mladších 15 let.
- Neléčené zdravotní problémy a zanedbání potřebné zdravotní péče.
- Špatný celkový fyzický stav.
- Chronicky hladové, unavené nebo apatické dítě.
- Zanedbaná hygiena těla a oděvu.

Znaky špatného zacházení projevující se v chování dítěte

- Na dítě vykazující neobvyklé nebo výchovně náročné chování je potřeba pohlížet především jako na dítě, které může být v obtížné situaci a potřebuje naši pozornost a pomoc.
- Sdělení dítěte o špatném zacházení.
- Opakovaný kresebný, psaný či herní projev zobrazující násilí či zneužívání, popř. Další projev špatného zacházení.
- Častá neomluvená nebo nedůvěryhodně zdůvodněná nepřítomnost dítěte ve škole.
- Významná a nevysvětlitelná opoždění ve fyzickém, emocionálním nebo duševním vývoji dítěte.
- Neobvyklé změny v chování
- Konzumace návykových látek, nadměrné užívání technologií a další projevy závislostního chování.
- Sebepoškozování nebo sebevražedné chování či tendence, ubližování druhým či zvířatům.
- Neochota jít domů a/nebo ostražitost či strach z rodičů nebo osob, se kterými dítě sdílí domácnost.
- Neobvyklý strach z běžného fyzického kontaktu s dospělými a/nebo vrstevníky.
- Věku neodpovídající sexuální aktivita.
- Špatná péče o sebe či zanedbaná osobní hygiena.

- Nápadnosti ve stravovacích návycích (odmítání jídla či přejídání).
- Předčasně převzetí pečovatelské role, snaha chránit ostatní rodinné příslušníky.
- Nedůvodný pobyt v domácnosti nebo v jiných prostředích v době, kdy má být ve škole.

Znaky rizikového chování pečujících osob

- Nezabezpečování základních potřeb dítěte.
- Nevhodné chování k dítěti.
- Vysvětlení ohledně zranění dítěte či jeho fyzického stavu je nedůvěryhodné.
- Osoba zajišťující péči o dítě je aktuálně pod vlivem alkoholu a/nebo drog či její fyzický a/nebo duševní stav negativně ovlivňuje její schopnost dohlížet na dítě, chránit ho a poskytovat mu péči.
- Násilí mezi rodiči či osobami, které s dítětem sdílejí společnou domácnost.
- Nápadně ochranné a omezující chování a zvýšená snaha o kontrolu nad tím, co dítě dělá nebo s kým je.
- Výchovné metody zahrnující kruté nebo nedůstojné chování vůči dítěti.

Doporučený postup:

- **Chronické ohrožení** je takové ohrožení, u kterého zvažujeme, jestli v danou chvíli podat oznámení (na OSPOD či na Policii ČR). Situace nevyžaduje okamžité zajištění bezpečí dítěte, ochranu jeho života a zdraví.
- **Akutní ohrožení** je okamžité ohrožení bezpečí, zdraví, života či důstojnosti dítěte, které je potřeba řešit bezodkladně.

1. Pracovník školy, který má podezření na ohrožení dítěte nebo se mu dítě (případně spolužák dítěte) svěřilo, se obrátí na třídního učitele a předá mu veškeré potřebné informace.

2. Třídní učitel se obrátí na pověřeného pracovníka školního poradenského pracoviště, předá mu informace, které zakládají podezření z týrání, zneužívání nebo zanedbávání dítěte, a spolu situaci konzultují. Je vhodné, pokud se prvotního předání informace účastní také pracovník, kterému se dítě svěřilo nebo který ohrožení upozoroval.

3. Pověřený pracovník školního poradenského pracoviště na základě získaných informací a rozhovoru s žákem vyhodnotí, zda se jedná o situaci vyžadující podání oznámení na OSPOD, oznámení na Policii ČR, nebo intervenci školy, stanoví další postup a informuje ředitele školy. V případě potřeby konzultovat s pracovníkem OSPOD nebo pracovníkem organizace, která se věnuje podpoře ohrožených dětí.

4a. SITUACE VYŽADUJÍCÍ PODÁNÍ OZNÁMENÍ: V případě, že situace dítěte bude vyhodnocena jako ohrožující zdraví a vývoj dítěte, podá škola oznámení na OSPOD nebo Policii ČR a zároveň žákovi poskytuje podporu.

4b. SITUACE VYŽADUJÍCÍ INTERVENCI ŠKOLY: V případě, že situace dítěte nebude vyžadovat podání oznámení na OSPOD ani Policii ČR, škola poskytuje žákovi podporu s cílem zlepšení situace a zabránění eskalace potíží. Pokud se situace žáka nelepší (či eskaluje), je namístě podat oznámení na OSPOD.

Jak postupovat při akutním ohrožení?

1. Je potřeba zajistit bezpečí dítěte, v případě potřeby poskytnout první pomoc a zajistit lékařskou péči prostřednictvím rychlé záchranné služby.
2. Jakmile je dítěti zajištěno bezpečí, informuje ten, kdo se o situaci dozvěděl, pověřeného pracovníka školního poradenského pracoviště a třídního učitele dítěte.
3. Kontaktovat Policii ČR a OSPOD a informovat o situaci ředitele školy.
4. V případě, že byly incidentu ohroženy přítomny jiné děti, je nutné zajistit jejich bezpečí a psychickou podporu.

Spolupráce školy s OSPOD a Policií ČR

Škola má povinnost oznámit podezření na týrání, zneužívání či vážné zanedbávání dítěte. Oznamovací povinnost je upravena dvěma právními předpisy, které dávají škole povinnost učinit oznámení buď na OSPOD, nebo Policii ČR.

12) NEGATIVNÍ PŮSOBNÍ SEKT

Jedná se o relativně novou a malou náboženskou skupinu. V tomto smyslu mohou být za sektu označovány jak malé křesťanské církve, tak téměř všechny nekřesťanské náboženské skupiny.

Sektou rozumíme náboženskou společnost, v níž převažují autoritářství, uzavřenost a další sektářské tendence. Náboženská společnost, která zneužívá svých členů a poškozují je. Rizikovým faktorem, který zvyšuje pravděpodobnost vyhledání sekty či jiné ohrožující skupiny, je u mladistvých touha po neobvyklém a zakázaném, snaha „dokázat“ svou hodnotu či odvahu nebezpečným chováním. Členství v sektě může být provázáno s vyšší pravděpodobností užíváním marihuany, alkoholu či sklonem k rizikovému sexuálnímu chování.

Příznaky:

- Izolovanost, relativní uzavřenost
- Pocit výlučnosti
- Udržování nonkonformního opozičního postavení
- Změna v oblékání, chování

Primární prevence negativního působení sekt:

- Vždy naslouchat svým žákům, mít přehled o tom, jaké jsou mezi nimi aktuální informace.
- Nikdy striktně nekázat a neodsuzovat.
- Vyhýbat se tabuizaci některých témat – mluvit se dá i o satanismu, jde jen o to, jak.
- Poskytovat co nejobjektivnější informace za využití všech dostupných uvedených zdrojů.
- Nikdy nezesměšňovat a nedegradovat (nejen mediální) „idoly“.
- V případě podezření na konkrétní problém v okolí se snažit získat co nejvíce informací.
- V případě rozhodnutí jednat, snažit se konzultovat s odborníky.

Doporučené postupy při zjištění:

U každého podezření na výskyt osob ovlivněných novými náboženskými směry ve škole by měly být informovány tyto osoby: ředitel školy, rodiče / zákonný zástupce ovlivněného žáka /, třídní učitel

V odůvodněných případech je dále možné kontaktovat metodika prevence, výchovného poradce, OSPOD či Policii České republiky.

V případě rozhodnutí jednat, je nutné vše konzultovat s odborníky. Pokud je rodina členem společenství se znaky sekty a není podezření na zanedbávání péče či jiný trestný čin vůči dítěti, není možné ze strany pedagoga ovlivnit zapojení dítěte do tohoto společenství. Pedagog si musí stanovit své cíle, kterých může ve své pomoci dosáhnout (zejména předávat informace o rizicích sekt, nerozbit s dítětem vzájemný vztah apod.).

13) OBLAST PODPORY OHROŽENÝCH RODIN A JEDNOTLIVCŮ

Sociální pracovník

V rámci spolupráce se školou:

- Nastavuje spolupráci směřující k obnovení narušených funkcí rodiny, vedoucí ke stabilizaci rodiny,
- Provádí aktivizační, asistenční a motivační programy pro sociálně ohrožené rodiny,
- Poskytuje rodinám systematickou pomoc, základní poradenství,
- Navštěvuje klienty v domácnostech a spolupracuje s celou rodinou a širším společenstvím,
- Navazuje úzkou spolupráci s rodinami žáků, kteří jsou ohroženi školním neúspěchem,
- Podporuje rodiny selhávající v péči o dítě školou povinné,
- Provádí osvětu rodičů ohledně zápisů do přípravných ročníků, a to vzhledem k nedostatečnému zapojování dětí ohrožených sociálním vyloučením do vzdělávacího procesu,
- Účastní se výchovných komisí škol, jednání s rodiči (pokud je přizván),
- V souladu s metodami sociální práce vyvíjí potřebné aktivity k podpoře dodržování povinnosti školní docházky, adekvátní zdravotní péče, hygieny, k pomoci při komunikaci s institucemi,
- Spolupracuje s odbory magistrátu, zejména s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, organizacemi města a nestátními neziskovými organizacemi při činnostech podporujících inkluzi.

14) SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

Sebeпоškozování je komplexní autoagresivní chování, které na rozdíl od sebevraždy nemá fatální následky a které lze nejlépe chápat jako nezralou odpověď na akutní nebo chronický stres, nevladatelné emoce či myšlenkové pochody.

Za sebeпоškození se nepovažuje poranění, které je v dané kultuře tolerované a jehož primárním cílem je dekorace těla (v naší kultuře typicky piercing a tetování).

Typy sebeпоškozování:

- řezání (žiletkou, střepem)
- pálení kůže
- škrábání
- píchání jehlou
- rozrušování hojících se ran
- kousání, údery, nárazy
- dloubání, tahání kůže a vlasů/ochlupení a další.

Sebeпоškozování se může týkat kterékoliv části těla, nejčastějším místem poškození však bývají ruce, zápěstí a stehna.

Doporučený postup při zjištění sebeпоškození

1. Řeší: výchovný poradce, školní psycholog, třídní učitel, školské poradenské zařízení, pediatr/pedopsychiatr, event. orgán sociálně právní ochrany dítěte. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí výslovně určuje jako povinnost nahlásit případ ohrožení zdraví nebo života dítěte, a to i tehdy, když se objeví pouze podezření na trestný čin.
 - a. V případě přímého rizika závažného ublížení či ohrožení života (přímé riziko = žák drží ve škole žiletku a plánuje se řezat, mluví o sebevraždě atd.)
 - i. Psychiatrické oddělení či klinika spádové nemocnice, centrální příjem nejbližší psychiatrické léčebny – i nedobrovolně, ideálně po předchozí telefonické konzultaci
 - b. Pokud žák není aktuálně ohrožen závažným sebezraněním
 - i. Doporučit psychiatrickou či psychologickou ambulanci – ideálně s doporučením od dětského/dorostového lékaře, resp. po telefonickém objednání rodiči
 - ii. Krizová centra – netřeba doporučení zdravotnického zařízení, předchozí telefonická nebo e-mailová domluva vhodná, ale není nutná
 - iii. Linky důvěry
2. Posoudit aktuální riziko závažného sebeпоškození a v případě jeho přítomnosti odeslat dítě, event. i proti vůli rodičů, do spádového psychiatrického zařízení
3. Kontaktovat rodinu, systematická dlouhodobá spolupráce s rodinou
4. Využít služeb psychologa pedagogicko-psychologické poradny
5. Motivovat dítě a rodinu k návštěvě specialisty – krizové centrum, psychologické nebo psychiatrické ambulance
6. Stanovit jasně hranice a pravidla na půdě školy

15) SEBEVRAŽEDNÉ CHOVÁNÍ

Sebevražda je vědomé a úmyslné ukončení života jedince vlastní rukou. Sebevražda nebývá jednorázovou záležitostí, jde o dlouhodobý proces s určitým vývojem, který zahrnuje širokou škálu sebevražedného jednání. Člověk má sebevražedné myšlenky, které se mohou prohlubovat do sebevražedných tendencí, promyšlení plánu, jak si vzít život, až k samotnému rozhodnutí život ukončit.

Varovné signály:

- vyhýbání se kamarádům či oblíbeným činnostem
- potíže se soustředěním
- zhoršený školní prospěch
- sebepoškozování
- zabývání se myšlenkami na sebevraždu či ukončení života
- vyhledávání informací o sebevraždě, shromažďování prostředků k vykonání sebevraždy (lano, léky)
- náhlé změny nálad
- v komunikaci:
 - (ne)přímé vyjádření, že chce zemřít
 - vyjádření beznaděje
 - vyjádření toho, že jsem všem na obtíž
 - psaní deníku či básní, ve kterých se objevuje téma smrti či sebevraždy
 - loučení se s ostatními, dopisy na rozloučenou

Doporučený postup při sebevražedném jednání

1. Při výskytu sebevražedného jednání by se měla škola na řešení aktivně podílet
2. Pokud se žák svěří pedagogovi se svými sebevražednými myšlenkami, přímo si tím říká o pomoc
 - a. Úkolem pedagoga je rozpoznat žáka v ohrožení a přesunout jej v systému péče dále. Úkolem pedagoga není diagnostikovat žáka, poskytovat či nahrazovat odbornou péči.
3. Intervence pedagoga se dají rozdělit do 3 situací dle akutnosti sebevražedného jednání:
 - a. mírné riziko – žák má myšlenky na sebevraždu
 - i. podpůrný rozhovor, tzn. rozhovor vedeme ideálně ve dvou
 - ii. pokud vnímáte, že se žák chystá říct informace o sebevraždě před vrstevníky, je lepší ho jemně přerušit a pokračovat v rozhovoru hned, ale o samotě, mimo zbylé žáky
 - iii. Pokud se potvrdí myšlenky na sebevraždu, jsou na místě další kroky, zatímco pedagog je stále s žákem: poděkovat žákovi za důvěru, podpořit žáka, navrhnout další kroky, poskytnou odpovídající kontakty a přesné informace
 - iv. při komunikaci se zákonnými zástupci: představit se a svoji pozici ve škole, nabídnout pomoc v řešení situace, informovat o pozorovaném chování, udělat zápis z domluvy
 - b. střední až vysoké riziko – žák má sebevražedné tendence
 - i. Ve chvíli, kdy má žák naplánovaný způsob, místo a datum sebevraždy, je ve vysokém riziku a v dané situaci je vhodné učinit následující kroky:
 - jeden pedagog zůstává s žákem a nenechává ho o samotě
 - vhodný je podpůrný empatický rozhovor
 - vysvětlit, že budou kontaktováni jeho zákonní zástupci

- zavolat si na pomoc další dospělou osobu, která pomůže situaci řešit a která volá zákonným zástupcům a informuje je o situaci a domlouvá se na dalších krocích
 - předat zákonným zástupcům kontakty na odbornou pomoc
 - rovnou domluvit další schůzku, je vhodné diskutovat, jestli a v jaké formě bude žák zapojen nadále do vyučování a jak bude nastavena komunikace informací o jeho stavu.
 - společně je vhodné připravit krizový plán pro případ, kdyby se situace opakovala.
- c. akutní riziko – žák se pokusil o sebevraždu na půdě školy
- i. Jde o situace, kdy si žák ve škole patrně ublížil (např. pořezal se, spolykal prášky), chystá se k tomu, chystá či vyhrožuje, že si ublíží. První dospělý, který žáka najde, by měl:
 1. snažit se jednání zabránit, pokud lze, nebo poskytnout první pomoc
 2. zůstat s žákem a nenechat ho o samotě
 3. zavolat Rychlou záchrannou službu (155)
 4. zavolat si na pomoc další dospělou osobu, která mu pomůže situaci řešit
 5. zavolat zákonným zástupcům žáka a informovat je o situaci
 6. po situaci by měl pedagog vytvořit zápis o situaci a informovat ředitele školy, příp. ředitelem dalšího pověřeného pracovníka (ideálně někdo ze ŠPP)
 7. stejně tak má škola povinnost zaznamenat situaci do Knihy úrazů

ZÁKLADNÍ ŠKOLA
Chomutov, Písečná 5144
IČ: 00831476, tel.: 474 659 965
www.zspisecna.eu ③

V Chomutově dně 19.01.2023

Mgr. Miroslav Žalud, ředitel školy

ZÁKLADNÍ ŠKOLA
Chomutov, Písečná 5144
IČ: 00831476, tel.: 474 659 965
www.zspisecna.eu ③

V Chomutově dně 31.10.2023

Mgr. Miroslav Žalud, ředitel školy

ZÁKLADNÍ ŠKOLA
Chomutov, Písečná 5144
IČ: 00831476, tel.: 474 659 965
www.zspisecna.eu ③

V Chomutově dně 24.04.2024

Mgr. Miroslav Žalud, ředitel školy